

Bets Hölscher

Hoewel beeldende kunstenaars in de kunstwereld vanzelfsprekend de meeste aandacht krijgen, vanwege het tentoonstellen van werk in galeries en musea, is er ook een grote groep mensen die zich bezighoudt met het maken van schilderijen, tekeningen en beelden, maar die niet noodzakelijkerwijs steeds naar buiten treedt. Zij zijn wel degelijk geobsedeerd door het zelf maken van werk, maar zij hebben andere belangen dan professionele beeldende kunstenaars. Vaak worden zij, gemakshalve misschien, amateurs genoemd. Zij willen meestal niet meer dan een mooi schilderij of tekening maken, veelal figuratief gericht en zij zijn vooral bezig met techniek en minder met persoonlijke inhoud. Het gaat hierbij ook niet zo zeer om de ontwikkeling van oorspronkelijkheid of het ontdekken van een heel eigen beeldenwereld.

En met een kleine zijsprong: er is ook een groep tekenende en schilderende mensen die men tegenwoordig outsiders of naïeven noemt. Op een zeker moment bleek dat vanuit bezigheidstherapieën vooral psychiatrische patiënten soms in staat bleken een beeldenwereld te scheppen die een bijzondere beeldende kwaliteit bezat.

Er werd sinds 1972 het stempel Art Brut of Outsider Art opgeplakt door Roger Cardinal in zijn geschrift "Cultural Conditioning". Beide begrippen dekken dezelfde lading. Hij schrijft:

"Outsider art staat in een antagonistische relatie met de cultuur. Deze kunstenaars blijven fundamenteel asociaal, zowel met betrekking tot hun omgeving als met betrekking tot hun culturele context" en hij gaat verder met: Outsider Art genereert een wervelende stroom van nieuwe werelden, die uit de mens en de materie ontspringen. Haar taal is die van de subversiviteit, de weerspanning van het individu, het kan gaan over obsessies, soms waandenkbeelden en ontstaat vanuit de weerbarstigheid van de materie. Maar de afstand tussen de zogenaamde 'echte' en 'hogere' kunst en de naïeven en outsiders lijkt in elk geval in regulier instituten als musea voor hedendaagse kunst nog steeds te blijven bestaan. Dit doet allemaal niets af aan de ontdekking van veel unieke oeuvres van al dan niet met psychische problemen worstelende personen. Het is pas iets van de laatste 20 jaar dat we ook outsiders kunstenaars zijn gaan noemen."

Einde citaat.

Deze opmerkingen zijn een zekere generalisatie, want op het moment dat dingen benoemd worden, ingekaderd raken zelfs, zijn er altijd weer personen die in hun beeldende werk volkomen op zichzelf staan en die in geen enkele categorie vallen. Die door veel te werken hebben ontdekt dat er in henzelf een sterke behoefte is te tekenen. Beelden op papier te scheppen die na lang en hard werken een grote mate van oorspronkelijkheid blijken te hebben. Soms is er een duwtje nodig om die werken dan ook maar eens aan de zogenaamde buitenwereld te tonen en dat duwtje is in het geval van het werk van Bets Hölscher gegeven door Robbie Cornelissen. Hoewel zij zich in de jaren 90 de Nieuwe Academie in Utrecht volgde, is zij sindsdien voornamelijk in de stilte van het atelier aan het werk geweest.

Haar tekeningen zijn van een uitzonderlijke kwaliteit. Een kwaliteit die zich niet eens gemakkelijk laat duiden, omdat haar werk niet een specifieke eenvormige inhoud of thematiek heeft. Aanvankelijk nog redelijk figuratief, sensitief en precies getekend, verschuift de laatste jaren haar werk in de richting van de abstractie. Obsessief worden honderden lijnen gezet in een motief of patroon dat zich onder haar handen lijkt te ontwikkelen. In de oudere tekeningen is het een lieve lust om die honderden lijnen te volgen en kost het enige inspanning om het beeld in al zijn complexiteit op je te laten inwerken. In recentere tekeningen, vaak met potlood, kleurpotlood en balpen gemaakt, zijn het soms zichtbaar meer afgewogen composities, waarin wel degelijk een enorme vitaliteit en sensitiviteit in die honderden lijnen kan worden waargenomen. Soms is er een al dan niet schijnbare compositorische balans te zien in het werk. En zie je in de series een enorme variëteit in mogelijkheden van structuren en composities.

Het is vooral de manier waarop delicate en sensitieve lijnen hun plek lijken te vinden op het vel papier die de tekening bijzonder maakt. Er is een duidelijk persoonlijk hand(schrift) te zien in de diverse werken. In die beperking van het tekenen van lijnen zit een mate van obsessie. De tekening krijgt vaak juist zijn waarde en kwaliteit door er lang aan door te gaan. De beeldende kracht wordt niet tot stand gebracht met technische hoogstandjes. Soms ogen de tekeningen elementair, gaat het om ritme en lijkt het erop dat Bets Hölscher vindt dat een werk pas af is als alle compositorische elementen met vele lijnen ingevuld zijn. En zo gaat het werk ook over tijd en doorzettingsvermogen. Als al dan niet herkenbare elementen zie je in de serie middelgrote tekeningen delen van ruimten verbeeld, architectonische constructies. In een andere serie rechthoeken, vierkanten, ordening en verstoring ervan binnen een werk. Er is vaak geen echte kern, waarom heen met enige dosering of zorgvuldigheid wordt verder gewerkt aan een

compositie. Dikwijls ontstaan er verwante tekeningen die je dus goed als een serie of als voltooiing van een proces kunt zien.

Bets Hölscher laat beelden uit onbekende regionen van de artistieke verbeelding springen. Die verbeelding is een vol vat met mogelijkheden. Je kunt steeds beter zien dat Bets Hölscher goed weet wat zij wil met de soms complexe composities, maar tegelijkertijd neemt ze een enorme vrijheid om de divers onderdelen van een compositie weer vrijelijk, soms losjes, soms toch weer obsessief in te vullen. Ze is ook in staat om een al te braaf beeld radicaal te verstoren. De kunstenaar 'weet' en voelt aan waar die obsessie voor een onderwerp gevonden moet worden en hoe het verwerkt gaat worden.

Bets Hölscher heeft in de loop der jaren een oeuvre opgebouwd dat hier voor het eerst bescheiden aan de buitenwereld wordt getoond. De beeldende rijkdom is uniek, gevoelvol, geconcentreerd, delicaat en zeer persoonlijk.

Wij zijn Robbie Cornelissen dankbaar dat we met haar werk in aanraking zijn gekomen.

Arno Kramer

Drawing Centre Diepenheim, 17 december 2016